

Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам

Дәріскер:

Заң ғылымдарының кандидаты, доцент
Турсынкулова Динара Ахановна

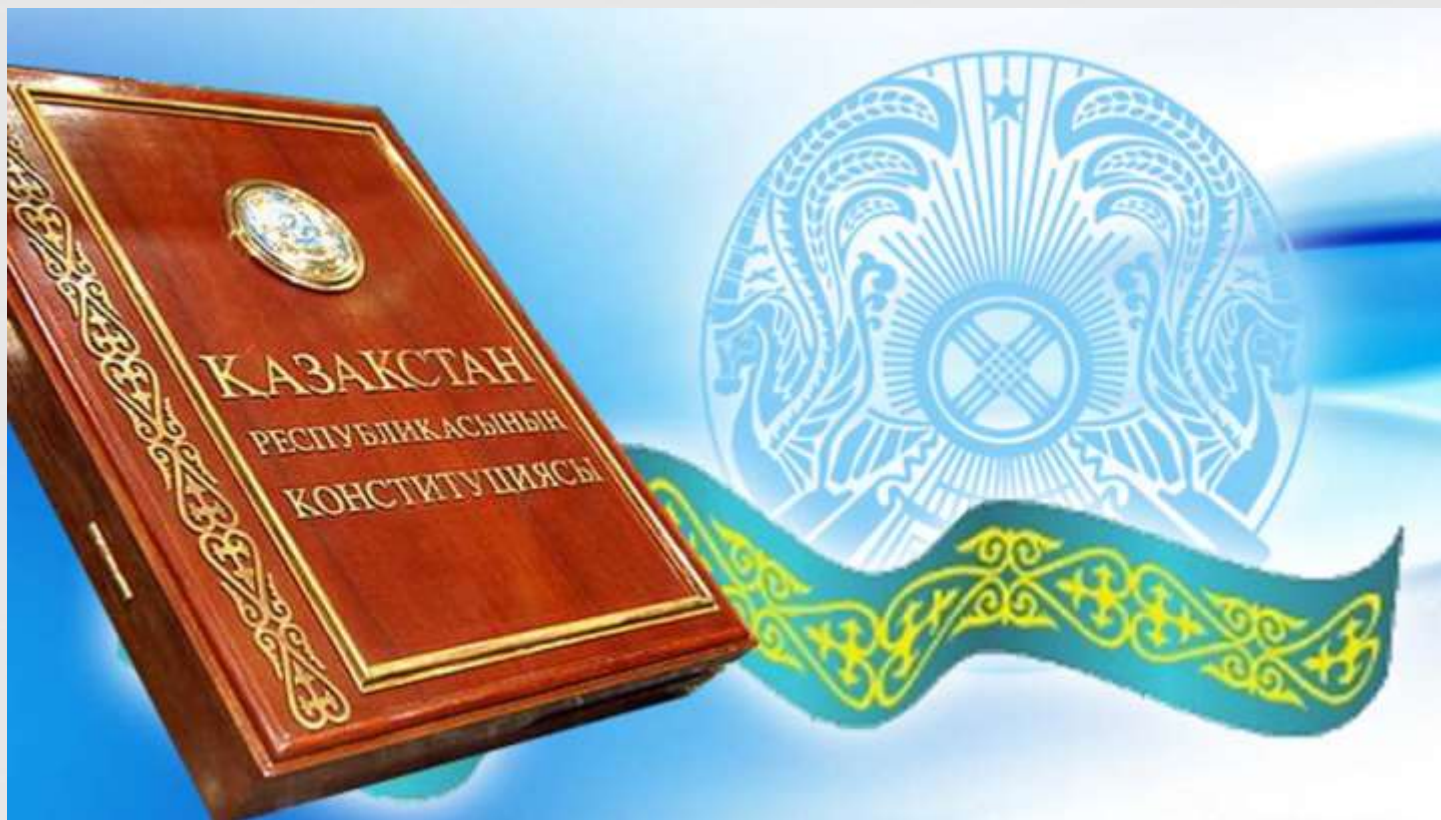
Құқықтық мемлекет дегеніміз жеке адам және қоғам мүддесін қорғайтын, заң үстемдігі мен құқық принциптеріне негізделген мемлекет.

Бұл мемлекет өз мақсатын орындауда төмендегідей қағидаттарға сүйенеді:

- ❧ а) құқықтың басымдылығы;
- ❧ б) адам мен азаматтың құқықтық қорғалуы;
- ❧ в) мемлекеттік биліктің бөлінуі;
- ❧ г) заң үстемдігі;
- ❧ д) құқық пен заңның тұтастығы;
- ❧ е) мемлекет пен жеке тұлғаның өзара жауаптылығы;
- ❧ ж) азаматтық қоғамның орнауы;
- ❧ з) қоғамның құқықтық мәдениетінің жоғары болып, оның құқықтық санасы деңгейінің биікке көтерілуі;
- ❧ и) соттардың тәуелсіздігі;
- ❧ к) антимонополиялық құрылымдардың тұрақты түрде қызмет істеуі.

Адам және азамат құқықтары мен бостандықтарыш ең толық түрде қамтамасыз етудің тиісті жағдайларын жасау, сондай-ақ билікті асыра пайаалануға, оның диктатураға, деспотияға өзгеріп кетуіне жол бермеу үшін мемлекеттің билікті дәйекті түрде құқық арқылы шектеп отыруы – құқықтық мемлекеттің мақсаты болып табылады.

ҚР Конституцияда бекітілген "*тежежелік* *әрі теңе-теқдік*" жүйесі бойынша

Заң шығарушы

халық сайлаған
және заң
қабылдау
арқылы
қоғамның даму
стратегиясын
жасауға тиісті
болып келетін

Атқарушы

биліктің өкілді
органдары
тағайындаған
және
қабылданған
заңдарды жүзеге
асыру мен жедел
шаруа істерімен
айналысатын

Сот билігі

құқықты
қалпына келтіру
мен кінәлілердің
әділ
жазалануына
кепіл болатын

ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТ

Негізі:

Құқықтық мәдениет

Азаматтық қоғам

Заңдылық және құқықтық тәртіп

Белгі нышандары:

Мемлекеттік биліктің бөлінуі

Азаматтық қоғамның орын алуы

Тұлға мен мемлекеттің өзара жауаптылығының болуы

Саяси және идеологиялық плюрализмнің болуы

Заңның үстемдігі

Азаматтың құқықтары мен бостандықтарының шын мәнділігі, олардың құқықтық және әлеуметтік қорғалатындығы

Ішкі заңдардың көпшілік таныған халықаралық құқықтық нормалар мен принциптерге сәйкес келуі

Принциптері:

«Заңмен тыйым салынғаннан басқаның барлығына рұқсат етіледі» (барлық азаматтарға және заңды тұлғаларға арналған)

«Тек заңмен белгіленгендерге ғана рұқсат етіледі»

"Азаматтық қоғам" ұғымын өткен замандардың ұлы ойшылдары Аристотель, Цицерон, Г.Гроций, Т.Гоббс, Дж.Локк, Гегель, К.Маркс және т.б. тұжырымдаған болатын.

Т. Гоббс

АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМНЫҢ ТҮРЛЕРІ

Қауым

Әлеуметтік
құрылымдар (сословие,
әлеуметтік топтар,
таптар)

Қоғам - ел
азаматтарының
жиынтығы ретінде

Азаматтардың
әлемдік
достастығы

АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМНЫҢ ҚҰРЫЛЫСЫ

қоғамдық-саяси
ұйымдар мен
қозғалыстар
(экологиялық, соғысқа
қарсы, құқық қорғаушы)

саяси партиялар мен
лоббилік ұйымдары
(комитеттер,
комиссиялар,
кеңестер), заң шығару
және мемлекеттік
органдар жанындағы

ғылыми және мәдени
ұйымдар, спорт
қоғамдастықтары

тәуелсіз бұқаралық
ақпарат құралдары

кәсіпкерлер одағы,
тұтынушылардың құрама
одақтары,
қайырымдылық қорлары

муниципалдық коммуналар,
сайлаушылардың құрама
одақтары, саяси клубтары

мешіт, шіркеу
және т.с.с.

отбасы